

**ЦЕНТР
ДОСЛІДЖЕННЯ
СУСПІЛЬСТВА**

Порівняльний аналіз законопроектів про вищу освіту

Підготували Єгор Стадний, Інна Совсун

Зміст

- 1. Хто розробляє та затверджує стандарт вищої освіти?**
- 2. Зміст стандарту вищої освіти**
- 3. Хто формує спеціалізовані ради по захисту дисертацій?**
- 4. Хто затверджує наукові ступені та перевіряє дисертації?**
- 5. Хто проводить визнання іноземних дипломів?**
- 6. Ліцензування**
- 7. Акредитація**
- 8. Правила вступу**
- 9. Чи мають студенти право вибору дисциплін?**
- 10. Стипендії: види, розміри та процедури призначення**
- 11. Державне замовлення**
- 12. На яких правах ВНЗ розпоряджається майном?**
- 13. Пільги щодо сплати податків**
- 14. Платні послуги**
- 15. Доплати за науковий ступінь та вчене звання**
- 16. Навантаження викладача: складові і хто визначає?**
- 17. Права викладачів на творчу відпустку, стажування тощо**
- 18. Повноваження загальних зборів ВНЗ**
- 19. Повноваження Вченої ради ВНЗ**
- 20. Повноваження Наглядової ради**
- 21. Повноваження керівника ВНЗ**
- 22. Болонський процес: обумовленість, терміни, норми**

1. Хто розробляє та затверджує стандарт вищої освіти?

Чинний закон	ЗП Ківалова-Калетніка	ЗП опозиції	ЗП Згуровського
МОН (ст. 13), крім переліку кваліфікацій, напрямів і спеціальностей, які розробляються МОН, а затверджуються Кабміном.	Стандарт вищої освіти розробляється та затверджується міністерством (ст. 12).	Державні стандарти у сфері вищої освіти затверджуються Національною комісією регулювання освіти і науки, але розробляються Експертним комітетом при міністерстві. Структуру та положення про Експертний комітет затверджує керівник центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки (ст. 38), голову Комітету призначає міністерство (ст. 37). Національна комісія регулювання вищої освіти і науки підпорядкована Президенту України, підзвітна Верховній Раді України і Кабінету Міністрів України. Комісія складається з 29 осіб: 2 - від міністерства, 6 - від НАНУ; 8 - від з'їзду науково-педагогічних працівників вищої освіти; 3 - від роботодавців; 2 - від студентського самоврядування; 4 - від з'їзду шкільних педагогів; 4 - від з'їзду представників професійної освіти.	Стандарти вищої освіти за кожною спеціальністю розробляються та затверджуються Національним агентством з якості вищої освіти з урахуванням пропозицій відповідних галузевих державних органів, до сфери управління яких належать вищі навчальні заклади (ст.10). Водночас в іншій статті йдеться про те, що Нацагенство подає стандарти вищої освіти до МОНМС на затвердження (ст. 18, п. 1, пп. 7). Окрім цього, за поданням Нацагентства МОНМС затверджує мінімальні вимоги до кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення навчально-виховного процесу ВНЗ (ст.13). До Нацагентства мають увійти 15 осіб, а саме: дві особи від Академії наук, троє – від організацій роботодавців, один представник студентства та дев'ятеро представників вишів (четверо – від державних, троє – від приватних, двоє – від комунальних) (ст. 19).

Висновок. Законопроект Ківалова пропонує залишити питання затвердження та розробки держстандартів у віданні профільного міністерства. Законопроект опозиції пропонує розділити функції: розробкою займатиметься Експертний комітет у складі міністерства, а затверджуватиме - незалежна Національна комісія. ЗП групи повністю передає питання розробки і затвердження державних стандартів Національному агентству, котре незалежне від міністерства.

2. Зміст стандарту вищої освіти

Чинний закон	ЗП Ківалова-Калетніка	ЗП опозиції	ЗП Згуровського
<p>Передбачена розгалужена система державних стандартів (яка зокрема включає перелік кваліфікацій, напрямів і спеціальностей).</p>	<p>Стандарт поділяється на нормативну складову та складову вищого навчального закладу, при цьому остання містить варіативну складову освітньо-професійної, освітньо-наукової програми в частині переліку варіативних навчальних дисциплін, обсягу часу, відведеного для їх вивчення, та форми підсумкового контролю, а також засоби діагностики якості вищої освіти в частині варіативних навчальних дисциплін (ст. 12).</p>	<p>Держстандарт змісту освіти визначає вимоги через опис запланованих результатів навчання студентів, обсяг кредитів для здобуття відповідного ступеня, перелік компетентностей, які мають набуватися особою в процесі навчання, форми державної атестації (ст. 19). Держстандарт може включати перелік спеціальних навчальних дисциплін та обсяг кредитів для їх вивчення.</p>	<p>ВНЗ на підставі освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми (складової стандарту вищої освіти, яку затверджує Нацагенство) розробляє навчальний план за кожною спеціальністю, який визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення таких дисциплін, конкретні форми проведення навчальних занять та їхній обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю (ст. 10).</p>
<p>Висновок. Законопроекти опозиції та групи передбачають, що державні стандарти визначаються першочергово через визначення компетенцій, яких повинен набути студент у результаті навчання, проте законопроект опозиції передбачає, що стандарт може містити перелік обов'язкових до вивчення дисциплін, чого немає у ЗП групи. Законопроект ККС фактично залишає існуючий підхід до змісту держстандартів.</p>			

3. Хто формує спеціалізовані ради по захисту дисертацій?

Чинний закон	ЗП Ківалова-Калетніка	ЗП опозиції	ЗП Згуровського
ВАК формує мережу, контролює діяльність, формує нормативні та методичні засади діяльності (ст. 19).	МОНМС формує мережу спеціалізованих вчених рад та експертних рад, проводить експертизу дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора філософії (кандидата наук) і доктора наук, затверджує або скасовує рішення спеціалізованих вчених рад про присудження наукових ступенів доктора філософії (кандидата наук) і доктора наук (ст 16, п 22).	Вчена рада університету або академії має повноваження утворювати спеціалізовані ради (ст 61), проте їх акредитує Національна комісія регулювання освіти і науки (ст. 40). Дослідницькому університету/академії надається право самостійно затверджувати склад спеціалізованих вчених рад (ст 55).	Нацагентство акредитує спеціалізовані вчені ради та контролює їхню діяльність (ст.18). Дослідницькі університети можуть самостійно утворювати разові спеціалізовані вчені ради для захисту дисертацій на здобуття наукового ступеню доктора філософії (ст. 30).
<p>Висновок. Проекти опозиції та групи пропонують децентралізувати процес утворення спеціалізованих вчених рад, адже передають цю функцію незалежним від міністерства громадським органам. При цьому дослідницькі університети отримують право самостійно утворювати спецради. Натомість проект ККС зберігає чинну централізацію і залишає це питання у віданні міністерства.</p>			

4. Хто затверджує наукові ступені та перевіряє дисертації?

Чинний закон	ЗП Ківалова-Калетніка	ЗП опозиції	ЗП Згуровського
МОН затверджує рішення спеціалізованих вчених рад про присудження наукових ступенів (ст. 19, п. 1)	Рішення вчених рад затверджує або скасовує міністерство (ст. 16).	Спеціалізована вчена рада уповноважена присвоювати освітньо-наукові та наукові ступені на підставі розгляду поданих дисертацій (ст 1). Нацкомісія може позбавляти наукових ступенів, а також розглядає апеляції на рішення про присудження наукових ступенів (ст 40).	Національне агентство з якості вищої освіти затверджує порядок присудження ступенів доктора філософії та доктора наук спеціалізованими вченими радами ВНЗ (ст. 18). Лише дослідницькі університети самостійно приймають остаточне рішення щодо присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань з видачею відповідного документа державного зразка (ст. 30).
<p>Висновок. Проект опозиції пропонує найбільшу децентралізацію, дещо меншу — проект групи, передбачаючи повну автономію лише для дослідницьких університетів. Проект ККС зберігає чинну централізацію.</p>			

5. Хто проводить визнання іноземних дипломів?

Чинний закон	ЗП Ківалова-Калетніка	ЗП опозиції	ЗП Згуровського
<p>ВАК “вирішує в установленому порядку питання взаємовизнання документів про присудження наукових ступенів” (ст. 19, п. 1).</p>	<p>МОНМС здійснює визнання (нострифікацію) і встановлення еквівалентності (відповідності) іноземних документів про освіту, наукових ступені доктора філософії (кандидата наук), доктора наук та вчених звань старшого дослідника, доцента, професора (ст. 16. п. 25).</p>	<p>ВНЗ, який має статус університету чи академії, має право визнавати дипломи, здобуті в закордонних університетах ступені та вчені звання при зарахуванні на посаду наукового чи науково-педагогічного працівника; самостійно встановлювати відповідність результатів навчання, здобутих в інших ВНЗ, в т. ч. зарубіжних, кредитам навчальної програми. (ст 65).</p>	<p>ВНЗ мають право визнавати здобуті в закордонних університетах ступені бакалавра, магістра, доктора філософії, доктора наук та вчені звання доцента, професора під час зарахування на навчання та/або на посаду педагогічного, наукового чи науково-педагогічного працівника (ст.32, п.1, пп.5). Водночас в проекті зазначено, що дослідницькі університети мають право визнавати в Україні іноземні документи про вищу освіту та наукові ступені (ст. 30), що заплутує ситуацію.</p>
<p>Висновок. Проекти опозиції та групи надають ВНЗ право самостійно нострифікувати закордонні дипломи. Натомість проект ККС залишає визнання іноземних дипломів у віданні МОНМС.</p>			

6. Ліцензування

Чинний закон	ЗП Ківалова-Калетніка	ЗП опозиції	ЗП Згуровського
<p>Ліцензування проводить МОНМС, порядок видачі ліцензій та акредитаційних сертифікатів встановлюється урядом (ст.28). ВНЗ, що успішно пройшов ліцензійну експертизу, видається ліцензія на освітню діяльність, як правило, на термін завершення циклу підготовки фахівців за напрямом, спеціальністю, але не менше ніж на три роки (ст. 28). Підстави для анулювання ліцензії в Законі не визначені.</p>	<p>Громадська рада з якості освіти готує висновок щодо можливості видачі ліцензії на здійснення освітньої діяльності, за якою здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти. Саме ліцензування проводиться незалежними (недержавними) установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти, уповноваженими для цього згаданою радою (ст. 20-21). Рада формується міністерством. Остаточне рішення про видачі ліцензії приймає міністерство, воно ж визначає перелік витрат, які потрібні на ліцензування, однак розмір плати за ліцензування визначається договором між заявником та установою, що проводить експертизу (ст. 22-23). Ліцензії видаються за кожною спеціальністю безстроково (ст. 22). Ліцензія на освітню діяльність може бути анульована у разі: подання ВНЗ заяви про припинення освітньої діяльності; виявлення недостовірних відомостей у документах, поданих для ліцензування; невиконання ВНЗ протягом трьохмісячного строку</p>	<p>Ліцензія є обов'язковою вимогою для проведення освітньої діяльності (ст. 68). Ліцензування здійснює Нацкомісія (ст. 40). Ліцензування ВНЗ проводиться протягом 2 місяців з дня подання заяви ВНЗ (ст. 68). Перший раз за спеціальністю надається ліцензія терміном на 5 років; подальші - на 10 років. У разі успішного проходження акредитації дія виданих ліцензій автоматично продовжується на 10 років. Ліцензія може бути анульована на підставах, передбачених законом «Про ліцензування певних видів господарської діяльності»; при порушенні вимог державних стандартів. (ст. 71). За результатами оцінювання результатів навчання студентів, що проводяться в обсягах</p>	<p>Експертний висновок для отримання ліцензії на освітню діяльність надає Національне агентство з якості вищої освіти, міністерство у 10-денний термін на підставі цього висновку видає ліцензію. Якщо висновок був позитивний, а МОНМС так і не видало ліцензії у визначений термін - ВНЗ має право провадити освітню діяльність без отримання ліцензії (ст.24). Ліцензії видаються за кожною спеціальністю на 10 років. Ліцензія ВНЗ може бути анульована у разі: подання ВНЗ заяви про припинення освітньої діяльності; виявлення недостовірних відомостей у документах, поданих для ліцензування;</p>

	<p>рішення МОНМС про усунення порушення стандарту освітньої діяльності; порушення стандарту освітньої діяльності та умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів; прийняття МОНМС рішення про визнання спеціальності неакредитованою; відмова ВНЗ, іншої юридичної особи у наданні можливості для здійснення державного нагляду.</p>	<p>держстандартів, міністерство може вносити Нацкомісії письмову пропозицію щодо анулювання ліцензії ВНЗ у відповідній галузі знань, за напрямом підготовки чи спеціальністю.</p>	<p>невиконання ВНЗ протягом одного року розпорядження МОНМС про усунення порушення стандарту освітньої діяльності.</p>
--	---	---	--

Висновок. ЗП ККС залишає функцію видачі ліцензії міністерству, при цьому передбачається, що ліцензійну експертизу проводитимуть незалежні установи, уповноважені Громадською радою (котра, у свою чергу, формується міністерством). ЗП опозиції передає питання повністю у відання Нацкомісії, котра незалежна від міністерства. Проект групи розділяє функції: експертиза переходить до Нацагентства, а ліцензію на підставі експертизи видає міністерство. Проект ККС пропонує ширший перелік підстав анулювання ліцензії.

7. Акредитація

Чинний закон	ЗП Ківалова-Калетніка	ЗП опозиції	ЗП Згуровського
Акредитування проводить МОНМС, порядок видачі акредитаційних сертифікатів встановлюється урядом (ст.28).	Громадська рада з якості освіти готує висновок щодо акредитації спеціальності, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти. Сама акредитація проводиться незалежними (недержавними) установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти, уповноваженими для цього згадану радою (ст. 20-21). Рада формується міністерством. Остаточне рішення про акредитацію спеціальності приймає міністерство, воно ж визначає перелік витрат, які потрібні для акредитації, однак розмір плати визначається договором між заявником та установою, що проводить експертизу (ст. 22-23). Сертифікат про акредитацію видається за кожною акредитованою спеціальністю строком на 7 років. ВНЗ може видавати дипломи недержавного зразка за неакредитованими спеціальностями, водночас визнання спеціальності неакредитованою є підставою для скасування ліцензії, без якої освітня діяльність не можлива (ст.	Акредитація проводиться за заявою ВНЗ (ст. 72). Її проводить акредитаційна комісія, створена Нацкомісією після отримання заяви на акредитацію. Якщо метою акредитації є здобуття вищим навчальним закладом статусу дослідницького, до складу акредитаційної комісії включаються професори провідних зарубіжних вищих навчальних закладів, не менше, ніж по одному з кожної галузі знань, у яких вищий навчальний заклад здійснює наукову та освітню діяльність (ст. 73). Навчання за кошти державного замовлення або державних грантів є можливим тільки на акредитованих напрямках (спеціальностях). До проведення акредитації можуть залучатися	Якщо ВНЗ хоче видавати державний диплом, він мусить пройти акредитацію спеціальності, яку проводить Нацагенство у термін 2 місяці. Водночас ВНЗ може пройти акредитацію у незалежних установах оцінювання та забезпечення якості вищої освіти (що перед цим акредитуються у Нацагенстві) (ст. 25). Ці незалежні установи можуть надавати ВНЗ власні сертифікати про галузеву акредитацію окремих спеціальностей та/або систем забезпечення якості вищої освіти (ст. 23). ВНЗ може видавати власний диплом по закінченню неакредитованої спеціальності (ст. 7).

	22, п.11), тобто провадження освітньої діяльності за неакредитованою спеціальністю є досить проблематичним.	незалежні установи оцінювання якості освіти, котрі акредитовані в Нацкомісії.	
--	---	---	--

Висновок. Проект опозиції і проект групи передбачають можливість надання освітніх послуг за неакредитованими спеціальностями не за бюджетні кошти, а акредитація, за задумом авторів цих двох проектів, проводиться незалежними від міністерства установами. Натомість проект ККС робить освітню діяльність за неакредитованою спеціальністю проблематичною, а сама акредитація залежить від міністерства.

8. Правила вступу

Чинний закон	ЗП Ківалова-Калетніка	ЗП опозиції	ЗП Згуровського
Правила прийому на навчання до ВНЗ затверджуються його керівником за погодженням із МОНМС (ст.44)	Вступ має відбуватись за окремими правилами для бюджетників та для контрактників. Перші здають ЗНО, середній бал атестату та вступні екзамени (останнє - лише для національних вишів), вагу кожного з них визначає сам університет. У свою чергу, для контрактників університет пропонує свої правила вступу та порядок обчислення конкурсного балу (ст.41).	Вступ має відбуватись за однаковими правилами для бюджетників і контрактників. При вступі на бакалаврат рахуються бали ЗНО та/або тесту на загальну навчальну компетентність (ТЗНК); шкільний атестат рахується у кількості, не більшій ніж 10% від загального конкурсного бала. Вступ на магістратуру - за результатами ЗНО за програмами бакалаврату або ТЗНК з урахуванням результатів навчання у ВНЗ. Прийом поза конкурсом у цих випадках не допускається. При цьому зазначається, що до створення агенцій зовнішнього забезпечення якості освіти, спроможних здійснювати оцінювання результатів навчання бакалаврів, відповідне оцінювання при прийомі на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра здійснюється ВНЗ з видачею відповідного документа (Прикінцеві положення, п. 6, пп. 9).	Пропонується закріпити, що при вступі конкурсний бал визначають лише сертифікати ЗНО та середній бал в шкільному атестаті у співвідношенні не менше 20% на кожен сертифікат та не більше 10 % для балу в атестаті. Для окремих спеціальностей, де є потреба у випробовуванні творчих та фізичних здібностей, відведено не більше 30 % для спеціальних конкурсів (ст. 45).

Висновок. Законопроекти опозиції і групи передбачають, що вступ на навчання на бюджет і контракт відбувається за результатами ЗНО з урахуванням атестату (але його вага в загальному конкурсному балі має бути не більше 10%). Законопроект ККС пропонує дозволити національним університетам (а їх наразі 116) проводити вступні іспити; також пропонується, щоб вступ на контракт для всіх вишів відбувався за умовами, визначеними самим ВНЗ. Законопроект опозиції пропонує проводити зовнішнє незалежне оцінювання для вступу на магістратуру, що, вочевидь, передбачає певний рівень уніфікації бакалаврських програм.

9. Чи студенти мають право вибору дисциплін?

Чинний закон	ЗП Ківалова-Калетніка	ЗП опозиції	ЗП Згуровського
Студенти мають право на “обрання навчальних дисциплін за спеціальністю в межах, передбачених освітньо-професійною програмою підготовки та робочим навчальним планом” (ст. 54, п. 1).	Згадки про вибір в проекті немає.	Студент має право вибирати навчальні дисципліни з переліку, передбаченого навчальним планом, в кількості, що складає не менше 20% загального навчального навантаження (ст 24). Студенти мають право “вивчати навчальні дисципліни з відповідної чи суміжної галузі знань, які викладаються у вищому навчальному закладі, незалежно від обраної підгалузі чи спеціальності, та проходити підсумковий контроль знань, умінь і навичок” (ст. 24).	Студенти мають право на обрання навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та робочим навчальним планом в обсязі, що становить не менш як 25% загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти (ст. 63).
<p>Висновок. Проекти опозиції та групи передбачають право вибору предметів студентами (мінімум 20% і 25% відповідно). У проекті ККС про вибір предметів студентами згадки немає.</p>			

10. Стипендії: види, розміри та процедури призначення

Чинний закон	ЗП Ківалова-Калетніка	ЗП опозиції	ЗП Згуровського
Мінімальний розмір академічної стипендії - 2 неоподаткованих мінімуми. Порядок призначення і виплати встановлюється урядом (ст. 64, п. 6)	Стипендії поділяються на академічні та соціальні. Розмір академічної стипендії повинен бути не меншим за прожитковий мінімум. Умови її нарахування не закріплюються у проекті, а визначаються кожним університетом окремо (ст. 58).	Кількість осіб, що отримують академічні стипендії, повинна становити не менше 70 % від кількості осіб, що навчаються у вищому навчальному закладі виключно за кошти державного або місцевого бюджету (ст 29). Стипендія входить до розміру отримуваного державного гранту. Сума стипендії має поступово збільшуватись і до 2016 року має прирівнятися до мінімального прожиткового рівня (Прикінцеві положення).	Академічна та соціальна стипендія встановлюються на рівні прожиткового мінімуму (для молодших спеціалістів – 2/3 від нього), що пропонується зробити поступовим підвищенням до 2016 року. Змінюється і сам принцип її нарахування – важливий не середній бал не нижче четвірки (як це зараз визначає уряд), а загалом місце в рейтингу, у якому не менше 2/3 студентів повинні отримувати стипендію. Однак загальний стипендіальний фонд університету зможе покрити найбільше – 3/4 від усіх студентів вища (ст. 63, п.2+Прикінцеві положення).
<p>Висновок. Усі проекти встановлюють розмір стипендії на рівні прожитковго мінімуму. Проект ККС позбавляє студентів законодавчо закріплених гарантій щодо отримання стипендії. Натомість проекти опозиції та групи передбачають гарантовану кількість студентів, що мають отримувати стипендію. Окрім цього, група пропонує нараховувати стипендію з огляду на позицію в рейтингу, а не на середній бал студента.</p>			

11. Державне замовлення

Чинний закон	ЗП Ківалова-Калетніка	ЗП опозиції	ЗП Згуровського
Існує соціальна гарантія фінансування державного замовлення в обсягах, необхідних для забезпечення на кожні 10 тисяч населення навчання не менше як 100 студентів у ВНЗ I-II рівнів акредитації та 180 студентів у ВНЗ III-IV рівнів акредитації (ст.64, п.1). Показники державного замовлення розробляються Мінекономіки за поданням МОНМС та Мінсоцполітики (ст.68, п.8). Деталі механізму розподілу державного	У проекті відсутня чинна гарантійна норма про співвідношення державного замовлення до кількості населення. А обсяг бакалаврів-бюджетників визначений як не менше ніж 51% від прийнятих на перший курс (ст. 26). Мінекономіки та міносвіти формують показники державного замовлення на підготовку кадрів із вищою освітою з урахуванням середньострокового прогнозу потреби у кадрах на ринку праці за освітньо-кваліфікаційними, освітньо-науковим і науковим рівнями у розрізі спеціальностей. Зазначено, що розміщення державного замовлення на підготовку кадрів з вищою освітою здійснюється державними замовниками на конкурсних засадах на принципах добросовісної конкуренції, відкритості та	Державне замовлення існує тільки для підготовки магістрів, спеціалістів та магістрів професійного спрямування, дослідників наук «для потреб органів влади, державних та комунальних підприємств, установ, закладів та організацій» (ст. 90). Його обсяг встановлюється Кабміном (ст. 36). Держзамовлення розміщується на конкурсних засадах (ст. 90). Для навчання на бакалаврських програмах буде запроваджено державні гранти таких типів: (1) звичайні гранти, які відповідають середній вартості навчання у публічних вищих навчальних закладах; (2) максимальні гранти, які відповідають максимальній вартості навчання у публічних вищих навчальних закладах; (3) спеціальні гранти для пріоритетних галузей знань, які відповідають середній вартості навчання у цих галузях знань у публічних вищих навчальних закладах; (4) соціальні гранти. Перші три види грантів надаються	У проекті збережені чинні соціальні гарантії – 180 студентів на кожні 10 тис. населення мають навчатись за державний кошт. Водночас з'явилися і нові показники - не менше ніж 51% від кількості випускників шкіл поточного року для молодшого спеціаліста та бакалавра та не менше ніж 50% (75% для дослідницьких ВНЗ) від випускників бакалаврату, що вчилися на бюджеті, для магістрів (ст. 73). Зміни у механізмі розміщення держзамовлення розбиті на два етапи – до та після 2016 року. Спершу пропонується механізм, згідно з яким МОНМС за місяць до початку вступної кампанії у себе на сайті розміщує детальну інформацію – скільки державних місць виділено кожному університету, для кожної його спеціальності відповідного рівня освіти (молодший спеціаліст, бакалавр та магістр). Це буде стосуватись усього державного замовлення, окрім 20% замовлення на бакалаврів. 80% місць майбутніх бакалаврів розкидається на основі показників попереднього року та пропозицій університетів. Решта 20% розподіляється за принципом: до кого підуть абітурієнти з кращими результатами - тому і дістануться місця.

замовлення відсутні.	прозорості, рівноправності, об'єктивного та неупередженого оцінювання пропозицій учасників конкурсу. Однак чіткий порядок проведення конкурсу на розміщення державного замовлення на підготовку кадрів з вищою освітою затверджується урядом (ст. 67).	за результатами ЗНО. Особам, що увійшли до 5% найкращих абітурієнтів з кожного предмету, надаються максимальні гранти. Розмір звичайного гранту має бути не меншим від середньої вартості навчання за цим рівнем серед публічних ВНЗ. Загальна кількість грантів для здобуття бакалавра має бути не меншою ніж 30% від кількості осіб, які здобули цього року повну загальну середню освіту, і не меншою ніж 50% від кількості випускників шкіл III ступеня поточного року.	Після 2016 року пропонується інша схема: при складанні ЗНО школярі будуть зазначати обрані спеціальності та обрані ВНЗ в пріоритетному порядку. Після цього буде формуватись загальнодержавний рейтинг за кожною спеціальністю, за яким кожен отримує або не отримує право навчатись на бюджеті. Ті, хто отримав, розподіляються по черзі (згідно з рейтингом) до університетів, які вони раніше обрали. Приватні виші теж можуть отримувати державне замовлення (ст. 73 + Прикінцеві положення).
----------------------	--	---	---

Висновок. Проект ККС знімає чинну норму про співвідношення кількості студентів та населення загалом; подібно до чинного закону передбачається, що держзамовлення буде розміщуватись на конкурсних засадах, проте це питання не деталізоване. Проект опозиції пропонує абсолютно нову норму про фінансування через систему індивідуальних державних грантів, котрі перераховуються вишам за навчання кращих з-поміж вступників; сума звичайного гранту дорівнює середній вартості навчання в державних вишах. Також опозиція пропонує, що держава фінансувала навчання 50% випускників шкіл поточного року (у 2012 році цей показник склав 34%). Проект групи залишає чинні норми по співвідношенню кількості студентів і населення. Також пропонується розподіл державного замовлення залежно від того, куди ідуть найсильніші за результатами ЗНО вступники.

12. На яких правах ВНЗ розпоряджається майном?

Чинний закон	ЗП Ківалова-Калетніка	ЗП опозиції	ЗП Згуровського
На правах оперативного управління або власності (ст. 63).	ВНЗ використовує майно, закріплене за ним на праві оперативного управління, в тому числі для провадження господарської діяльності, передачі його в оренду та в користування відповідно до законодавства, за винятком передачі в оренду майна, що забезпечує провадження вищим навчальним закладом його основного статутного виду діяльності (ст. 66, п.3).	Публічному ВНЗ передається у власність або на праві господарського відання майно, необхідне для здійснення наукової та освітньої діяльності. Об'єкти культурної та наукової спадщини загальнодержавного значення передаються вищим навчальним закладам у користування відповідно до закону (ст. 53). ВНЗ можуть отримувати майно та кошти на умовах функціонування сталого фонду та використовувати доходи від його використання відповідно до умов функціонування сталого фонду. (ст 87) Майно публічних ВНЗ, що передане їм у власність або на праві господарського відання та/або придбане за рахунок бюджетних коштів, і ринкова вартість якого становить більше однієї тисячі мінімальних заробітних плат, може відчужуватися виключно за згодою засновника та конференції трудового колективу вищого навчального закладу. Нерухоме майно публічних ВНЗ, що передане їм у власність чи на праві господарського відання органами державної влади, органами місцевого самоврядування, органами влади Автономної Республіки Крим, не може бути відчужене у будь-який спосіб. (ст 92)	Майно закріплюється за державним або комунальним ВНЗ на праві господарського відання і не може бути предметом застави, а також не підлягає вилученню або передачі у власність юридичним і фізичним особам без згоди ВНЗ, крім випадків, передбачених законодавством. Передача в оренду державними і комунальними вищими навчальними закладами закріплених за ними на праві господарського відання об'єктів власності здійснюється без права їх викупу відповідно до законодавства (ст. 71).
<p>Висновок. ЗП опозиції передбачає два види користування майном (володіння і господарське відання), проте не передбачено, яким чином буде обиратись той чи інший вид користування. Проект ККС залишає чинну норму закону. Проект групи пропонує закріплювати майно на праві господарського відання.</p>			

13. Пільги щодо сплати податків

Чинний закон	ЗП Ківалова-Калетніка	ЗП опозиції	ЗП Згуровського
<p>Держава в особі відповідних органів державної влади встановлює пільги в оподаткуванні, сплаті платежів, митних зборів для вищих навчальних закладів (ст. 63, п. 2).</p>	<p>Держава може встановлювати для ВНЗ пільги щодо оподаткування, сплати платежів, митних зборів тощо. (ст. 67, п.1). Передбачено, що законом можуть встановлюватися інші джерела, обсяги та види надходжень, які не є об'єктом оподаткування для вищих навчальних закладів, а також можуть встановлюватися пільги щодо сплати податків і зборів для вищих навчальних закладів та осіб, які надають їм благодійну допомогу (ст. 67, п. 5). Відповідно, в іншому проекті авторів №1188 від 28.12.2012 йдеться про звільнення від оподаткування оплати вартості фундаментальних досліджень, науково-дослідницьких і дослідницько-конструкторських робіт, що</p>	<p>Держава може надавати пільги по сплаті податків та зборів (обов'язкових платежів), пов'язаних із закупівлею та ввезенням на митну територію України навчального, наукового та виробничого обладнання, приладдя та матеріалів для здійснення освітньої, наукової та науково-технічної діяльності (ст 93). Пропонується внести зміни до Податкового кодексу і звільнити ВНЗ від сплати податку на прибуток (Прикінцеві положення, п. 10).</p>	<p>ВНЗ звільняються від оподаткування прибутку, який вони отримали від надання освітніх послуг. Від сплати ПДВ звільняються оплати вартості фундаментальних досліджень, науково-дослідницьких і дослідницько-конструкторських робіт, що виконуються ВНЗ за кошти підприємств, установ та організацій вітчизняних та іноземних замовників робіт. Також звільнені операції з ввезення на митну територію України вищими навчальними закладами України навчально-наукового обладнання, запасних частин і витратних матеріалів до них, реактивів, зразків, матеріалів для дослідів (крім підакцизних товарів), наукової та навчальної літератури (включаючи електронні видання) для забезпечення освітньої та наукової діяльності, що надані на безоплатній і безповоротній основі. Окрім цього, від ПДВ звільняються постачання науковим установам і вищим навчальним закладам України навчально-наукового обладнання, запасних частин та витратних матеріалів до них, реактивів, зразків, матеріалів для дослідів (крім підакцизних товарів),</p>

	виконуються вищим навчальним закладом за кошти підприємств, установ та організацій вітчизняних та іноземних замовників робіт всіх форм власності.		наукової та навчальної літератури (включаючи електронні видання) для забезпечення освітньої та наукової діяльності, оплата яких здійснюється за кошти міжнародної технічної допомоги, що надаються на безоплатній та безповоротній основі. ВНЗ звільнені від сплати податку на землю.
<p>Висновок. Найбільші податкові пільги надає проект групи. Зокрема він передбачає ті пільги, що пропонує проект опозиції + звільнення ВНЗ від податку на землю та звільнення від оподаткування оплати вартості фундаментальних досліджень, науково-дослідних і дослідницько-конструкторських робіт, що виконуються ВНЗ за кошти підприємств, установ та організацій вітчизняних та іноземних замовників робіт. Найменше пільг передбачає проект ККС: єдиною чітко обумовленою пропозицією є згадане вище звільнення від оподаткування оплати вартості досліджень.</p>			

14. Платні послуги

Чинний закон	ЗП Ківалова-Калетніка	ЗП опозиції	ЗП Згуровського
<p>ВНЗ “самостійно розпоряджається доходами та іншими надходженнями, одержаними від надання дозволених законодавством платних послуг. Таке розпорядження включає в себе право придбання майна та його використання на підставі договорів тощо.”</p>	<p>Залучені ВНЗ кошти спрямовуються на провадження статутної діяльності вищого навчального закладу у порядку і на умовах, визначених законодавством та статутом вищого навчального закладу (ст. 67, п.4). Перелік платних послуг визначає уряд, а порядок формування їхньої вартості - МОНМС з мінекономіки та мінфіном (ст. 68, п. 2). Проект містить дуже багатозначне формулювання: "Державні і комунальні вищі навчальні заклади мають право надавати додатково платні освітні та інші послуги виключно понад обсяги, встановлені державним стандартом, та поза діяльністю, що фінансується за рахунок коштів відповідних бюджетів" (ст. 68, п. 3).</p>	<p>Перелік видів платних послуг визначається Кабміном (ст. 88). ВНЗ не може надавати платні послуги у галузі вищої освіти та пов'язаних з нею інших галузях діяльності на заміну або в рамках діяльності, що фінансується за рахунок коштів державного та місцевого бюджетів (ст. 88). Публічні ВНЗ самостійно розпоряджаються доходами та іншими надходженнями, одержаними від надання платних послуг у сфері вищої освіти та пов'язаних з нею інших галузях діяльності (ст. 92).</p>	<p>Залучені ВНЗ кошти використовуються у порядку і на умовах, визначених законодавством та статутом ВНЗ (ст. 71, п.4). Перелік платних послуг визначає уряд, а порядок формування їхньої вартості - МОНМС з мінекономіки та мінфіном (ст. 74, п. 2). Проект передбачає, що "державні і комунальні навчальні заклади мають право додатково надавати платні послуги виключно понад обсяги, встановлені державним стандартом, та поза діяльністю, що фінансується за рахунок коштів відповідних бюджетів." (ст. 74, п. 3).</p>
<p>Висновок. Усі проекти дають право ВНЗ самостійно розпоряджатись отриманими від платних послуг коштами. Також скрізь уряд визначає їхній перелік, а три міністерства - порядок формування їхньої вартості.</p>			

15. Доплати за науковий ступінь та вчене звання

Чинний закон	ЗП Ківалова-Калетніка	ЗП опозиції	ЗП Згуровського
Викладачам встановлюються доплати за науковий ступінь кандидата наук або доктора наук у розмірах відповідно 15 та 20 відсотків посадового окладу, якщо наявність наукового ступеня не передбачена кваліфікаційними вимогами за посадою, яку обіймає працівник (ст. 68, п. 6).	Проект містить вказівку уряду до 2016 року забезпечити надбавки за доктора філософії - 15%, доктора наук - 20%, доплати за доцента і старшого дослідника - 25%, професора - 33% (прикінцеві положення п.16). (ст. 52).	Передбачене поступове підвищення надбавок до посадових окладів, так, щоб у 2016 році вони становили: доктора філософії у розмірі 15%; доктора наук у розмірі 20%; доцента і старшого дослідника у розмірі 25%; професора у розмірі 33%.	До 2016 року: 15 % - доктор філософії, 20% доктор наук, 25% - доцент та старший дослідник, 33% - професор (Прикінцеві положення).
Висновок. Кожен проект передбачає, що до 2016 року доплати та надбавки будуть мати ультимативний характер з чітко визначеними розмірами, які для всіх проектів є однаковими.			

16. Навантаження викладача: складові і хто визначає?

Чинний закон	ЗП Ківалова-Калетніка	ЗП опозиції	ЗП Згуровського
<p>Робочий час становить 36 годин на тиждень. Час виконання навчальних, методичних, наукових, організаційних та інших трудових обов'язків у поточному навчальному році не повинен перевищувати річний робочий час. Максимальне навчальне навантаження науково-педагогічних працівників не може перевищувати 900 годин на навчальний рік. Максимальне навчальне навантаження педагогічних працівників не може перевищувати 720 годин на навчальний рік. ВНЗ визначає, які саме види навчального навантаження виконує викладач. Вагу кожного виду навчального навантаження визначає МОНМС (ст. 49).</p>	<p>Робочий час (36 годин на тиждень) науково-педагогічного працівника складається з навчальної, методичної, наукової, організаційної роботи та інших трудових обов'язків у поточному навчальному році. Норми часу навчальної роботи (за винятком національних вищих навчальних закладів) визначаються МОНМС за погодженням із зацікавленими міністерствами. ВНЗ визначає норми часу методичної, наукової, організаційної роботи. Також ВНЗ визначає мінімальний та максимальний обсяг навчального навантаження науково-педагогічного працівника на ставку у межах його річного робочого часу, виходячи з нормативів кількості посад та в порядку, передбаченому статутом вищого навчального закладу та колективним договором. Окрім цього, види навчальної роботи, що входять до навчального навантаження науково-педагогічного працівника відповідно до його посади, встановлюються вищим</p>	<p>Робочий час науково-педагогічного працівника складається з навчальної, наукової, науково-методичної та організаційної роботи. Співвідношення між видами робіт науково-педагогічного працівника визначається вченою радою. Обсяг навчальної діяльності науково-педагогічних працівників протягом навчального року у формі лекцій, семінарів, практичних чи лабораторних занять не повинен перевищувати 600 навчальних годин та не повинен бути меншим за 150 навчальних годин. (ст 34). Обсяг навчального навантаження у даних рамках встановлюється вченою радою (ст. 61).</p>	<p>Робочий час науково-педагогічних працівників становить 36 годин на тиждень. Норми часу навчальної роботи (за винятком вищих навчальних закладів, що мають статус національного або дослідницького) визначаються МОНМС. Норми часу методичної, наукової, організаційної роботи визначаються ВНЗ. Максимальне та мінімальне навчальне навантаження (річний обсяг навчальної роботи) не визначені, також не зазначено, хто конкретно їх визначає (ст. 57).</p>

	навчальним закладом в індивідуальному робочому плані працівника за погодженням з профспілкою (ст. 52).		
Висновок. Законопроекти ККС та групи скасовують обмеження навчального навантаження (таким чином, кількість годин навчального навантаження, необхідного для нарахування ставки, може мінятися), натомість проект опозиції встановлює межі 150-600 годин на рік. Проекти групи передбачають, що національні та дослідницькі університети можуть самостійно встановлювати норми часу навчального навантаження, за проектом опозиції це право надається усім вишам.			

17. Права викладачів на творчу відпустку, стажування тощо

Чинний закон	ЗП Ківалова-Калетніка	ЗП опозиції	ЗП Згуровського
Вищий навчальний заклад забезпечує підвищення кваліфікації та стажування педагогічних та науково-педагогічних працівників не рідше ніж один раз на п'ять років зі збереженням середньої заробітної плати. (ст. 52)	ВНЗ забезпечує підвищення кваліфікації та стажування (в тому числі за кордоном) науково-педагогічних працівників не менш як один раз на п'ять років зі збереженням середньої заробітної плати. (ст. 52).	Науково-педагогічні працівники мають право проходити наукове стажування у провідних ВНЗ України та зарубіжних країн не рідше одного разу на п'ять років загальною тривалістю не менше п'яти місяців зі збереженням оплати праці (ст 34).	ВНЗ забезпечує підвищення кваліфікації та стажування (в тому числі за кордоном) педагогічних, науково-педагогічних працівників не рідше ніж один раз на п'ять років зі збереженням середньої заробітної плати (ст. 61).
Висновок. Усі три законопроекти залишають чинні норми щодо стажування викладачів.			

18. Повноваження загальних зборів

Чинний закон	ЗП Ківалова-Калетніка	ЗП опозиції	ЗП Згуровського
<p>Квоти складу зборів трудового колективу (конференції): не менше ніж 75 % - науково-педагогічні працівники на постійній основі, 10% - ті, хто навчаються. Збори скликаються не рідше одного разу на рік. Повноваження: за поданням Вченої ради вищого навчального закладу приймають статут ВНЗ, а також вносять зміни до нього; обирають претендента на посаду керівника ВНЗ шляхом таємного голосування і подають свої пропозиції власнику (власникам) або уповноваженому ним (ними) органу (особі); щорічно заслуховують звіт керівника ВНЗ та оцінюють його діяльність; обирають комісію з трудових спорів відповідно до Кодексу законів про працю України; за мотивованим поданням Наглядової ради або Вченої ради ВНЗ розглядають питання про дострокове припинення повноважень керівника ВНЗ; затверджують правила внутрішнього розпорядку ВНЗ; затверджують положення про органи студентського самоврядування; розглядають</p>	<p>Квоти складу зборів (конференції) трудового колективу: не менше ніж 75 % - науково-педагогічні працівники на постійній основі, 10% - ті, хто навчаються. Збори скликаються не рідше одного разу на рік. Повноваження: за поданням Вченої ради ВНЗ приймають статут ВНЗ, а також вносять зміни до нього; обирають претендента на посаду керівника ВНЗ шляхом таємного голосування і подають свої пропозиції власнику (власникам) або уповноваженому ним (ними) органу (особі); щорічно заслуховують звіт керівника ВНЗ та оцінюють його діяльність; обирають кандидатури до вченої ради ВНЗ; обирають комісію з трудових спорів відповідно до законодавства про працю; за мотивованим поданням Наглядової ради або Вченої ради ВНЗ розглядають питання про дострокове припинення повноважень керівника ВНЗ; затверджують правила внутрішнього розпорядку ВНЗ; затверджують положення про органи студентського</p>	<p>Загальні збори науково-педагогічних і наукових працівників – це збори усіх науково-педагогічних і наукових працівників вищого навчального закладу на день їх проведення за штатом. Вони повноважні за присутності більшості складу. До виключних повноважень зборів належить обрання керівника ВНЗ таємним голосуванням. Збори можуть вирішувати питання наукової та педагогічної діяльності ВНЗ відповідно до статуту (ст.60). Передбачена також конференція трудового колективу – не менше 2/3 складу повинні бути представники від науково-педагогічних та наукових працівників, представництво студентів – у межах 1/4-1/3 від складу. Конференція може розглядати будь-які питання діяльності ВНЗ окрім тих, що віднесені до виключних повноважень наглядової ради, вченої ради та загальних зборів. Якщо конференція висловить недовіру керівнику, його заступнику чи керівнику підрозділа ВНЗ, особа чи орган, які на це уповноважені,</p>	<p>Квоти складу зборів (конференції) трудового колективу: не менше ніж 75 % - науково-педагогічні працівники на постійній основі, 15% - ті, хто навчаються. Збори скликаються не рідше одного разу на рік. Повноваження: за поданням Вченої ради ВНЗ погоджують статут ВНЗ чи зміни до нього; обирають на посаду керівника вищого навчального закладу шляхом таємного голосування і подають свої пропозиції засновнику (засновникам) або уповноваженому ним (ними) органу (особі); щорічно заслуховують звіт керівника ВНЗ та оцінюють його діяльність; обирають комісію з трудових спорів відповідно до Кодексу законів про працю України; розглядають за обґрунтованим поданням наглядової або вченої (педагогічної) ради ВНЗ питання про дострокове припинення повноважень керівника ВНЗ; затверджують правила внутрішнього розпорядку ВНЗ та затверджують колективний договір; розглядають інші питання діяльності ВНЗ (ст.37).</p>

інші питання діяльності ВНЗ (ст.37).	самоврядування; розглядають інші питання діяльності ВНЗ (ст. 35).	зобов'язані звільнити з посади особу, якій висловлено недовіру (ст.62).	
<p>Висновок. Законопроект ККС пропонує найменше змін чинного законодавства. У ЗП групи збільшено квоти для студентів у складі конференції, а також до повноважень додано затвердження колективного договору. Найбільше змін пропонує ЗП опозиції, утворюючи два органи - збори усіх штатних працівників, що мають виключне повноваження обрання керівника ВНЗ, та конферецію, яка може вирішувати усі питання, окрім віднесених до виключних повноважень інших університетських органів. Квоти для студентів у складі конференції за проектом опозиції найбільші, проте вони не беруть участі у загальних зборах науково-педагогічних і наукових працівників. Також конференція може висловлювати недовіру керівнику ВНЗ чи керівнику підрозділу, тим самим зобов'язуючи відповідний орган звільнити його.</p>			

19. Повноваження Вченої ради ВНЗ

Чинний закон	ЗП Ківалова-Калетніка	ЗП опозиції	ЗП Згуровського
<p>Вчена рада діє 5 років (національні ВНЗ – 7 років). Повноваження:</p> <ul style="list-style-type: none"> – подання до вищого колегіального органу громадського самоврядування проекту статуту, а також змін і доповнень до нього; ухвалення фінансових плану і звіту ВНЗ; – подання пропозицій керівнику ВНЗ щодо призначення та звільнення з посади директора бібліотеки, а також призначення та звільнення з посади проректорів (заступників керівника), директорів інститутів та 	<p>Вчена рада утворюється керівником ВНЗ строком до 5 років (національні ВНЗ – до 7 років). Повноваження:</p> <ul style="list-style-type: none"> – розробка і подання вищому колегіальному органу громадського самоврядування проекту статуту ВНЗ, а також акта щодо внесення змін до нього; – ухвалення кошторису (річного фінансового плану та звіту) ВНЗ; – ухвалення за поданням керівника ВНЗ рішень щодо утворення та припинення структурних підрозділів; – погодження за поданням керівника ВНЗ кандидатури щодо призначення та звільнення з посади директора бібліотеки, а також призначення та звільнення з 	<p>Вчена рада має строк повноважень 3 роки. Повноваження:</p> <ul style="list-style-type: none"> – затверджувати навчальні плани та програми; – рекомендувати до друку та використання в навчальному процесі підручники та навчальні посібники; – затверджувати порядок конкурсу на заміщення вакантних посад наукових та науково-педагогічних працівників; – проводити конкурси на заміщення вакантних посад науково-педагогічних і наукових працівників; – приймати рішення про проведення акредитації вищого навчального закладу; – затверджувати правила прийому до вищого навчального закладу відповідно до порядку прийому; – встановлювати обсяг навчального навантаження для категорій науково- 	<p>Вчена рада утворюється наказом керівника ВНЗ строком на 5 років (для національних ВНЗ – 7 років). Повноваження:</p> <ul style="list-style-type: none"> – визначає стратегію і перспективні напрями розвитку освітньої, наукової та інноваційної діяльності ВНЗ; – розробляє і подає вищому колегіальному органу громадського самоврядування проект статуту ВНЗ, а також рішення про внесення змін і доповнень до нього; – ухвалює фінансовий план і річний фінансовий звіт ВНЗ; – визначає систему та затверджує процедури внутрішнього забезпечення якості вищої освіти; – ухвалює рішення про розміщення власних надходжень в територіальних органах центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, або у банківських установах; – ухвалює за поданням керівника ВНЗ рішення щодо утворення та припинення структурних підрозділів; – обирає за конкурсом таємним голосуванням на посади деканів, завідувачів (начальників) кафедр і професорів, директора бібліотеки;

<p>головного бухгалтера;</p> <ul style="list-style-type: none"> – обрання на посаду таємним голосуванням завідуючих кафедрами і професорів; – ухвалення навчальних програм та навчальних планів; ухвалення рішень з питань організації навчально-виховного процесу; – ухвалення основних напрямів наукових досліджень; – оцінка науково-педагогічної діяльності структурних підрозділів; – приймає рішення щодо кандидатур для присвоєння вчених звань доцента, професора, старшого наукового 	<p>посади проректорів (заступників керівника), головного бухгалтера;</p> <ul style="list-style-type: none"> – обрання за конкурсом таємним голосуванням на посади завідувачів (начальників) кафедр і професорів; – визначення варіативної частини змісту освіти і переліків навчальних дисциплін та їх програм; – ухвалення рішень з питань організації навчального процесу; – ухвалення основних напрямів проведення наукових досліджень та інноваційної діяльності; – оцінювання науково-педагогічної діяльності структурних підрозділів; – прийняття рішення щодо кандидатур для присвоєння вчених звань доцента, професора, старшого дослідника. <p>Вчена рада розглядає також</p>	<p>педагогічних працівників;</p> <ul style="list-style-type: none"> – визначати розмір оплати праці наукових та науково-педагогічних працівників не нижче рівня, встановленого відповідно до законодавства; – приймати рішення про подання заяви на ліцензування підготовки за новими галузями знань спеціальностей, освітніх та освітньо-наукових ступенів, акредитацію вищого навчального закладу; – погоджувати кандидатів на посади заступника керівника вищого навчального закладу – визначати галузі знань, ступінь бакалавра в яких є підставою для прийняття особи для здобуття освітнього ступеня магістра в галузі знань, за напрямом, спеціальністю. <p>Окрім вище перелічених повноважень Вчена рада університету або академії має повноваження:</p> <ul style="list-style-type: none"> – присвоювати вчене звання старшого дослідника, доцента та професора відповідно до чинного законодавства; – утворювати спеціалізовані 	<ul style="list-style-type: none"> – затверджує освітні програми та навчальні плани для кожного рівня вищої освіти та спеціальності; – ухвалює рішення з питань організації навчально-виховного процесу, визначає строки навчання на відповідних рівнях; – затверджує зразок та порядок виготовлення власного документа про вищу освіту, положення про процедуру і підстави для його видачі випускникам, а також зразки, порядок виготовлення, процедуру і підстави для видачі випускникам спільних і подвійних дипломів; – ухвалює основні напрями проведення наукових досліджень та інноваційної діяльності; – оцінює науково-педагогічну діяльність структурних підрозділів; – присвоює вчені звання професора, доцента та старшого дослідника і подає відповідні рішення на затвердження до атестаційної колегії центрального органу виконавчої влади з формування державної політики у сфері освіти і науки; – приймає остаточні рішення про визнання іноземних документів про вищу освіту, наукові ступені та вчені звання під час прийняття на роботу педагогічних, наукових, науково-педагогічних та інших працівників, а також під час зарахування вступників на навчання; – затверджує положення про прямі
--	--	---	--

<p>співробітника. Вчена рада ВНЗ розглядає й інші питання діяльності вищого навчального закладу відповідно до статуту вищого навчального закладу. Рішення Вченої ради вводяться в дію рішеннями керівника ВНЗ. До складу Вченої ради вищого навчального закладу входять за посадами заступники керівника ВНЗ, декани факультетів, директори інститутів, учений секретар, завідувач бібліотеки, головний бухгалтер, керівники органів самоврядування вищого навчального закладу, а також виборні представники, які представляють науково-педагогічних працівників і обираються з числа завідувачів кафедр, професорів, докторів наук; виборні представники, які представляють інших працівників вищого навчального закладу і які працюють у ньому на</p>	<p>інші питання діяльності ВНЗ відповідно до його статуту. Рішення Вченої ради вводяться в дію рішеннями керівника ВНЗ. До складу вченої ради вищого навчального закладу входять за посадами заступники керівника вищого навчального закладу, директори інститутів, декани факультетів, учений секретар, директор бібліотеки, головний бухгалтер, керівники органів самоврядування, профспілкових органів вищого навчального закладу, а також виборні представники, які представляють наукових, науково-педагогічних працівників і обираються з числа завідувачів кафедр, професорів, докторів філософії (кандидата наук), докторів наук; виборні представники, які представляють інших працівників вищого навчального закладу і які працюють у ньому на постійній основі, керівники органів студентського самоврядування вищого</p>	<p>ради для захисту дисертацій на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії та доктора наук відповідно до чинного законодавства;</p> <ul style="list-style-type: none"> – встановлювати розмір оплати праці наукових та науково-педагогічних працівників, що не може бути меншим від мінімального, встановленого Кабінетом Міністрів України; – приймати рішення про запрошення зарубіжних науково-педагогічних працівників та визначати розмір оплати їхньої праці; – затверджувати теми дисертацій на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії та наукового ступеня доктора наук. <p>Склад: по одному представнику від кожної кафедри, обраному на її засіданні, представник не може займати адмінпосад у ВНЗ, представники органів студсамоврядування у квоті 10-15 % від складу. Керівник ВНЗ та його заступники можуть мати у Вчені раді не більше 5 місць. Якщо університет має понад 5000 осіб, що в ньому навчаються, то вчені</p>	<p>таємні вибори виборних представників з числа осіб, які навчаються;</p> <ul style="list-style-type: none"> – має право вносити до вищого колегіального органу громадського самоврядування вищого навчального закладу подання про відкликання керівника ВНЗ; – розглядає інші питання діяльності вищого навчального закладу відповідно до його статуту. <p>До складу вченої ради вищого навчального закладу входять за посадами керівник вищого навчального закладу, заступники керівника, керівники факультетів (навчально-наукових інститутів), учений секретар, директор бібліотеки, головний бухгалтер, керівники органів самоврядування та виборних органів первинних організацій профспілки співробітників та студентів вищого навчального закладу, а також виборні представники, які представляють наукових, науково-педагогічних працівників і обираються з числа завідувачів (начальників) кафедр, професорів, докторів філософії, докторів наук, виборні представники, які представляють інших працівників вищого навчального закладу і які працюють у ньому на постійній основі, керівники виборних профспілкових органів, керівники органів студентського самоврядування вищого навчального закладу відповідно до квот, визначених у статуті вищого навчального закладу. Квоти складу: не менше 75% - науково-педагогічні працівники, не менше 10% представники студентів. За рішенням Вченої ради до неї можуть входити</p>
---	--	--	---

<p>постійній основі, керівники органів студентського самоврядування вищого навчального закладу відповідно до квот, визначених у статуті вищого навчального закладу. Квоти складу Вченої ради: не менше 75% - науково-педагогічні працівники, не менше 10% представники студентів. Вчену раду очолює керівник ВНЗ (ст. 34).</p>	<p>навчального закладу відповідно до квот, визначених у статуті вищого навчального закладу. Склад: не менше 75% - науково-педагогічні працівники, не менше 10% представники студентів. Вчену раду очолює керівник ВНЗ (ст. 33).</p>	<p>ради можуть утворюватись у підрозділах, і тоді представництво на Вчені раді ВНЗ мають представники обрані цими вченими радами відповідних підрозділів, а не представники від кафедр. Голова вченої ради обирається Вченою радою. З питань, які регулює Вчена рада, керівник ВНЗ може видавати накази лише на підставі рішень Вченої ради (ст. 61).</p>	<p>представники роботодавців. Вчену раду очолює голова, якого вона обирає таємним голосуванням з числа своїх членів, які мають науковий ступінь або вчене звання. Рішення вченої вводяться в дію рішеннями керівника ВНЗ (ст.36).</p>
<p>Висновок. Висновок: ЗП ККС ще більше, ніж у чинному законодавстві узалежнює Вчену раду від керівника ВНЗ, скасовуючи ультимативність норми про строк повноважень Вченої ради. Законопроекти опозиції та групи суттєво розширюють повноваження Вченої ради, пропонують обрання голови Вченої ради. Окрім цього, ЗП опозиції пропонує більш децентралізуючі норми щодо формування складу Вченої ради, а також чітко окреслює сферу, де дії керівника ВНЗ можуть ґрунтуватись лише на рішеннях Вченої ради.</p>			

20. Повноваження Наглядової ради

Чинний закон	ЗП Ківалова-Калетніка	ЗП опозиції	ЗП Згуровського
<p>Наглядова рада існує лише у національних ВНЗ, термін її повноважень становить не більше п'яти років. Її склад затверджується міністерством, або іншим центральним виконавчим органом, у віданні якого перебуває ВНЗ. Наглядова рада розглядає шляхи перспективного розвитку ВНЗ, надає допомогу його керівництву в реалізації державної політики у галузі вищої освіти і науки, здійснює громадський</p>	<p>Наглядова рада обирається (строком 3-5 років) Вченою радою та затверджується МОНМС, яке також затверджує типові положення про наглядову раду. Наглядова рада розглядає план перспективного розвитку вищого навчального закладу, надає допомогу його керівництву в реалізації державної політики у сфері вищої освіти і науки, здійснює громадський контроль за його діяльністю, сприяє ефективній взаємодії вищого навчального закладу з органами місцевого самоврядування, науковою громадськістю, громадсько-політичними організаціями та суб'єктами господарської</p>	<p>Наглядову раду утворює засновник ВНЗ згідно з його статутом строком не більше ніж 5 років, хоча це не стосується представників студсамоврядування (складають не менше 1/4) – термін їхніх повноважень в наглядовій раді є не більшим року. До її складу не можуть входити працівники ВНЗ. Наглядова рада вищого навчального закладу має повноваження: 1) приймати рішення про вибори керівника вищого навчального закладу; 2) давати згоду на формування вченої ради вищого навчального закладу; 3) здійснювати моніторинг діяльності вищого навчального закладу та інформувати засновника (засновників) про його результати; 4) розглядати за поданням керівника вищого навчального закладу та схвалювати річні фінансові та інвестиційні плани, а також інвестиційні плани на середньострокову перспективу (3-5 років), що спрямовані на забезпечення виконання вищим навчальним закладом своїх статутних</p>	<p>Наглядова рада утворюється та діє згідно зі статутом ВНЗ, аби наглядати за управлінням майном ВНЗ, додержанням мети його створення. До її складу не можуть входити працівники ВНЗ. Вона може вносити конференції трудового колективу подання про відкликання керівника ВНЗ, члени наглядової ради можуть брати участь у роботі конференції з дорадчим голосом. Наглядова рада вищого навчального закладу сприяє розв'язанню перспективних завдань його розвитку, залучення фінансових ресурсів для забезпечення його діяльності з основних напрямів розвитку і здійснення контролю за їх використанням, ефективній взаємодії вищого</p>

<p>контроль за діяльністю керівництва ВНЗ, забезпечує ефективну взаємодію ВНЗ з органами державного управління, науковою громадськістю, суспільно-політичними та комерційними організаціями в інтересах розвитку вищої освіти (ст. 35).</p>	<p>діяльності в інтересах розвитку вищої освіти (ст. 34).</p>	<p>завдань; 5) затверджувати фінансові звіти минулого бюджетного періоду; 6) подавати засновнику (засновникам) пропозиції щодо розвитку вищого навчального закладу, зміни його структури, реорганізації чи ліквідації; 7) встановлювати розмір оплати праці керівнику вищого навчального закладу, що має бути не нижчим від мінімального, який визначається Кабінетом Міністрів України; 8) призначати аудитора та оцінювати роботу закладу за визначений період; 9) визначати політику стосовно прав та відповідальності студентів; 10) забезпечувати збереження автономії вищого навчального закладу; 11) здійснювати зв'язки із громадськістю та роботодавцями (ст.59).</p>	<p>навчального закладу з державними органами та органами місцевого самоврядування, науковою громадськістю, суспільно-політичними організаціями та суб'єктами господарської діяльності в інтересах розвитку та підвищення якості освітньої діяльності і конкурентоспроможності цього вищого навчального закладу тощо (ст. 38).</p>
<p>Висновок. Законопроект ККС фактично не наділяє наглядову раду жодними впливовими повноваженням, зводячи її функції лише до дорадчих. Натомість ЗП групи пропонує окрім дорадчих та контрольних функцій, надати право вносити подання до конференції трудового колективу про відкликання керівника ВНЗ. У свою чергу, ЗП опозиції надає найбільш широкі повноваження наглядовій раді, зокрема, приймати рішення про вибори керівника ВНЗ, давати згоду на формування Вченої ради, оцінювати роботу закладу, призначати аудитора та ін. І ЗП групи, і ЗП опозиції, на відміну від проекту ККС, унеможливають появу у складі наглядової ради працівників ВНЗ.</p>			

21. Повноваження керівника ВНЗ

Чинний закон	ЗП Ківалова-Калетніка	ЗП опозиції	ЗП Згуровського
<p>Керівника ВНЗ обирає конференція трудового колективу на 5 років (національні ВНЗ – 7 років), вона ж подає на затвердження до МОНМС (або іншого власника) тих обраних, що набрали не менше ніж 30% голосів (ст.39). Керівник ВНЗ щорічно звітує перед власником (власниками) або уповноваженим ним (ними) органом (особою) та конференцією трудового колективу. Звільнення керівника ВНЗ відбувається, якщо за відповідне рішення проголосувало 2/3 конференції трудового колективу (на якій присутні не менше 2/3 її складу) після відповідного подання від Вченої ради, що було прийняте більшістю від її статутного складу. Керівник здійснює безпосереднє управління діяльністю ВНЗ та в межах наданих йому</p>	<p>Терміни, в яких МОНМС чи інший власник має оголошувати конкурс на заміщення посади керівника ВНЗ, не вказані. Також немає чітких термінів, протягом яких МОНМС чи інший власник має внести висунути подані кандидатури на голосування. Керівника ВНЗ обирає конференція трудового колективу на 5 років (національні ВНЗ – 7 років), вона ж подає на затвердження до МОНМС (або іншого власника) тих обраних, що набрали не менше ніж 30% голосів. Якщо кандидатура набрала 50 % - МОНМС або інший власник зобов'язані призначити цю особу. Звільнення керівника ВНЗ відбувається, якщо за відповідне рішення проголосувало 2/3 конференції трудового колективу (на якій присутні не менше 2/3 її складу) після відповідного подання від Вченої ради, що було прийняте більшістю від її статутного складу. Керівник ВНЗ може бути на посаді не більше двох термінів підряд (ст.39). Керівник ВНЗ щорічно звітує перед власником (власниками) або уповноваженим ним (ними) органом (особою) та конференцією трудового колективу. Проект передбачає, що права, обов'язки і відповідальність</p>	<p>Керівник (президент, ректор, директор, начальник) ВНЗ обирається загальними зборами науково-педагогічних працівників закладу і призначається на посаду в порядку, передбаченому статутом вищого навчального закладу, строком на п'ять років. У виборах керівника навчального закладу беруть участь представники органів студентського самоврядування, обрані на студентській конференції, з квотою 15% від загальної кількості учасників зборів. Керівник ВНЗ по закінченні строку, на який його призначено, продовжує виконувати повноваження до проведення виборів нового керівника. Кандидати на посаду керівника вищого</p>	<p>МОНМС або інший засновник зобов'язаний оголосити конкурс на заміщення посади керівника ВНЗ не пізніше ніж за два місяці до закінчення строку контракту особи, яка займає цю посаду. У разі дострокового припинення повноважень керівника конкурс оголошується протягом тижня з моменту утворення вакансії. Засновник приймає пропозиції щодо претендентів на посаду керівника ВНЗ і протягом 10 днів вносить кандидатури на голосування до конференції трудового колективу. Керівника ВНЗ обирає конференція трудового колективу на 5 років (національні ВНЗ – 7 років). Призначає після обрання МОНМС або інший власник. Якщо кандидатура набрала більше ніж 50 % голосів статутного складу конференції - МОНМС або інший власник зобов'язані призначити цю особу. Якщо ніхто не набрав 50%, то проводиться другий тур голосування, до якого проходять два перші кандидати за результатами голосування у першому турі. У другому турі перемагає той, хто отримає більше ніж 50 % голосів статутного складу конференції. Контракт з переможцем укладається не пізніше ніж протягом одного місяця з дня обрання. З огляду на те, що учасникам конференції дозволено не підтримувати жодної кандидатури, у другому турі може виникнути ситуація, коли і він не визначить переможця конкурсу. Звільнення керівника ВНЗ відбувається, якщо за</p>

<p>повноважень: вирішує питання діяльності вищого навчального закладу, затверджує його структуру і штатний розпис; видає накази і розпорядження, обов'язкові для виконання всіма працівниками і структурними підрозділами ВНЗ; представляє ВНЗ у державних та інших органах, відповідає за результати його діяльності перед органом управління, у підпорядкуванні якого перебуває ВНЗ; є розпорядником майна і коштів; виконує кошторис, укладає угоди, дає доручення; приймає на роботу та звільняє з роботи працівників; забезпечує охорону праці, дотримання законності та порядку; визначає функціональні обов'язки працівників; формує контингент осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі; відраховує та поновлює на навчання осіб, які</p>	<p>керівника ВНЗ визначаються відповідно до законодавства у статуті ВНЗ, водночас повноваження, порядок обрання керівника національного ВНЗ визначаються лише статутом ВНЗ. Керівник здійснює безпосереднє управління діяльністю ВНЗ та в межах наданих йому повноважень: вирішує питання фінансово-господарської діяльності вищого навчального закладу, затверджує його структуру і штатний розпис; видає накази і розпорядження, дає обов'язкові для виконання всіма працівниками і структурними підрозділами вищого навчального закладу доручення; представляє вищий навчальний заклад в органах державної влади та інших органах, відповідає за результати його діяльності перед органом, до сфери управління якого належить вищий навчальний заклад; є розпорядником майна і коштів; забезпечує виконання кошторису, фінансового плану, укладає договори, дає доручення; приймає на роботу та звільняє з роботи працівників; забезпечує охорону праці, дотримання законності та порядку; призначає на посаду та звільняє з посади за погодженням з вченою радою головного бухгалтера, проректорів (заступників керівника), директора бібліотеки університету, академії; визначає функціональні</p>	<p>навчального закладу висуваються загальними зборами науково-педагогічних працівників за поданням структурних підрозділів, в яких вони працюють. Одна й та ж сама особа не може бути керівником вищого навчального закладу більше, ніж два строки підряд. Керівник вищого навчального закладу повинен мати освітньо-науковий або науковий ступінь та вчене звання. До повноважень керівника вищого навчального закладу відносяться всі питання поточного керівництва відповідно до статуту ВНЗ, за винятком питань, віднесених до виключних повноважень наглядової ради, вченої ради та загальних зборів науково-педагогічних працівників. Керівник вищого навчального закладу звітує перед вченою радою та наглядовою радою про</p>	<p>відповідне рішення проголосувало не менше половини статутного складу конференції трудового колективу (на якій мусять бути присутні не менше 2/3 її складу) після відповідного подання від Вченої ради чи Наглядової ради, що було прийняте не менше ніж половиною від їх статутного складу. Особа не може перебувати на посаді керівника відповідного вищого навчального закладу більш як два строки (ст.43). Керівник здійснює безпосереднє управління ВНЗ згідно з правами, обов'язками та відповідальністю, які визначені у законодавстві та статуті ВНЗ. Керівник ВНЗ в межах наданих йому повноважень: 1) організовує діяльність вищого навчального закладу; 2) вирішує питання фінансово-господарської діяльності вищого навчального закладу, затверджує його структуру і штатний розпис; 3) видає накази і розпорядження, дає обов'язкові для виконання всіма учасниками навчально-виховного процесу і структурними підрозділами ВНЗ доручення; 4) відповідає за результати діяльності ВНЗ перед засновником (засновниками) або уповноваженим ним (ними) органом (особою); 5) є розпорядником майна і коштів; 6) забезпечує виконання фінансового плану (кошторису), укладає договори; 7) призначає на посаду та звільняє з посади працівників; 8) забезпечує охорону праці, дотримання законності та порядку; 9) визначає функціональні обов'язки працівників; 10) формує контингент осіб, які навчаються у ВНЗ; 11) відраховує з ВНЗ та поновлює на навчання в ньому здобувачів вищої освіти за</p>
--	---	---	---

<p>навчаються у ВНЗ, за погодженням з органами студентського самоврядування; контролює виконання навчальних планів і програм; контролює дотримання всіма підрозділами штатно-фінансової дисципліни; забезпечує дотримання службової та державної таємниці; здійснює контроль за якістю роботи викладачів, організацію навчально-виховної та культурно-масової роботи, станом фізичного виховання і здоров'я, організовує побутове обслуговування учасників навчально-виховного процесу та інших працівників ВНЗ; разом із профспілковими організаціями подає на затвердження вищому колегіальному органу громадського самоврядування ВНЗ правила внутрішнього розпорядку та колективний договір і після затвердження підписує його. Керівник ВНЗ відповідає за</p>	<p>обов'язки працівників; формує контингент осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі; відраховує з вищого навчального закладу та поновлює на навчання в ньому осіб за погодженням з органами студентського самоврядування; забезпечує організацію та здійснення контролю за виконанням навчальних планів і програм навчальних дисциплін; контролює дотримання всіма підрозділами штатно-фінансової дисципліни; забезпечує захист інформації з обмеженим доступом; здійснює контроль за якістю роботи педагогічних, науково-педагогічних, наукових та інших працівників; сприяє роботі органів студентського самоврядування, профспілкових організацій та створює умови для їх діяльності; сприяє формуванню культури здоров'я студентів, зміцненню спортивно-оздоровчої бази, створює належні умови для занять масовим спортом; разом із виборним органом первинної профспілкової організації (профспілковим представником) працівників та студентів подає на розгляд вищому колегіальному органу громадського самоврядування вищого навчального закладу правила внутрішнього розпорядку та колективний договір і після схвалення колективного</p>	<p>стан діяльності вищого навчального закладу та її перспективи у наступному бюджетному періоді. Керівник вищого навчального закладу подає на розгляд та затвердження вченій раді фінансові та інвестиційні плани вищого навчального закладу на наступний бюджетний період, а також інвестиційні плани на середньострокову перспективу (3-5 років), що спрямовані на забезпечення виконання вищим навчальним закладом своїх функцій та фінансовий звіт минулого бюджетного періоду (ст. 63).</p>	<p>погодженням з органами студентського самоврядування та первинними профспілковими організаціями осіб, які навчаються (якщо дана особа є членом профспілки), на підставах, передбачених цим Законом; 12) забезпечує організацію та здійснення контролю за виконанням навчальних планів і програм навчальних дисциплін; 13) контролює дотримання всіма підрозділами штатно-фінансової дисципліни; 14) здійснює контроль за якістю роботи педагогічних, науково-педагогічних, наукових та інших працівників; 15) забезпечує створення умов для здійснення дієвого та відкритого громадського контролю за діяльністю ВНЗ; 16) сприяє роботі органів студентського самоврядування, організацій профспілки співробітників і студентів та створює умови для їх діяльності; 17) сприяє формуванню здорового способу життя здобувачів вищої освіти, зміцненню спортивно-оздоровчої бази закладу, створює належні умови для занять масовим спортом; 18) разом з виборними органами первинних організацій профспілки співробітників і студентів подає для затвердження вищому колегіальному органу громадського самоврядування вищого навчального закладу правила внутрішнього розпорядку та колективний договір і після затвердження підписує їх; 19) здійснює інші передбачені статутом повноваження. Керівник ВНЗ відповідає за провадження освітньої, наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності у ВНЗ, за результати фінансово-господарської діяльності, стан і збереження</p>
--	---	--	--

<p>провадження освітньої діяльності у ВНЗ, за результати фінансово-господарської діяльності, стан і збереження будівель та іншого майна (ст.32).</p>	<p>договору, затвердження правил внутрішнього розпорядку підписує їх. Керівник ВНЗ відповідає за провадження освітньої діяльності у вищому навчальному закладі, за результати фінансово-господарської діяльності, стан і збереження будівель та іншого майна (ст.31).</p>		<p>нерухомого та іншого майна цього закладу. Керівник ВНЗ щороку звітує перед засновником (засновниками) або уповноваженим ним (ними) органом (особою) та вищим колегіальним органом громадського самоврядування ВНЗ.</p>
--	---	--	---

Висновок. Законопроекти ККС та групи залишають чинну норму, за якою МОНМС або інший власник вносить кандидатури та після голосування затверджує відповідну з них згідно з результатами голосування. Однак ЗП ККС, на відміну від ЗП групи, не закріплює чітких термінів обрання керівника ВНЗ, що дозволяє МОНМС затягувати виборчий процес. Окрім цього, законопроект ККС робить звільнення керівника з посади практично неможливим, пропонуючи на кожній стадії голосування у процесі звільнення більшу кількість потрібних голосів. Часом ці норми потрібної кількості голосів прописані у досить неприродній спосіб, наприклад, кількість потрібних голосів від складу конференції трудового колективу прописана саме як 2/3, без формулювання "не менше", що може створити певні колізії. Окрім цього, ЗП ККС не передбачає ініціювання процесу звільнення наглядовою радою ВНЗ, що передбачено в проєкті групи. ЗП опозиції та групи дозволяють одній особі перебувати на посаді керівника ВНЗ лише два терміни, натомість ЗП ККС не обмежує кількість каденцій загалом, а лише не дозволяє перебувати на посаді понад два терміни поспіль. На відміну від Законопроектів ККС та групи, ЗП опозиції передбачає значно спрощений процес обрання та звільнення керівника ВНЗ, без участі у ньому МОНМС - його обирають збори наукових та науково-педагогічних працівників за участі представників студсамоврядування. Подають кандидатури підрозділи ВНЗ. Звільнити керівника може конференція трудового колективу. Якщо у ЗП ККС та ЗП групи керівник звітує перед конференцією трудового колективу та власником (тобто МОНМС) або уповноваженим власником органом, то у ЗП опозиції керівник звітує перед Вченою та наглядовою радами. У сфері повноважень керівника різниця між проектами полягає у самому формуванні повноважень - ЗП ККС та ЗП групи мають визначений перелік повноважень (хоча і не вичерпний), натомість ЗП опозиції пропонує у повноваження керівника включити усе поточне керівництво ВНЗ за винятком повноважень, що належать виключно іншим органам. Така різниця у підходах проявляється в тому, що незначну кількість повноважень керівника у ЗП ККС та ЗП групи автори законопроекту опозиції віднесли до відання інших органів ВНЗ.

22. Болонський процес: обумовленість, терміни, норми

Чинний закон	ЗП Ківалова-Калетніка	ЗП опозиції	ЗП Згуровського
Згадки відсутні.	У проекті відсутні згадки про Європейську кредитно-трансферну систему, кредити ЄКТС, про мобільність студентів чи про можливість вибирати частину дисциплін. Задекларовано, що держава сприяє впровадженню механізму гарантії якості вищої освіти для створення необхідної взаємодовіри, гармонізації систем оцінювання якості вищої освіти України та Європейського простору вищої освіти, сприяє адаптації Національної рамки кваліфікацій до Європейської рамки кваліфікацій для забезпечення прозорості кваліфікацій, академічної та професійної мобільності в Європейському просторі вищої освіти, а також сприяє співпраці з Європейською мережею національних центрів інформації про академічну мобільність та визнання (ст. 69).	Терміни навчання на різних освітніх рівнях визначені в кредитах ЄКТС; при цьому, обсяг одного кредиту становить 36 годин (ст. 1). Передбачено, що навчальний рік становить 60 кредитів. Також прописано загальні декларативні норми про те, що діяльність у вищій освіті здійснюється, зокрема, на принципі інтеграції системи вищої освіти у світовий та європейський освітній простір (ст 5). Прописано, що Національна комісія регулювання освіти співпрацює з Європейською асоціацією забезпечення якості вищої освіти та сприяє впровадженню європейських стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості вищої освіти (ст. 44).	Зафіксовані терміни ЄКТС, кредит ЄКТС, додаток до диплома європейського зразка та його складові. Навантаження одного навчального року за денною формою навчання становить не менше 60 кредитів ЄКТС (ст.1). Задекларовано, що державна політика ґрунтується на міжнародній інтеграції та інтеграції системи вищої освіти України у Європейській простір вищої освіти за умови збереження і розвитку досягнень та прогресивних традицій національної вищої школи (ст.3).

Висновок. Законопроекти опозиції та групи оговорюють основні поняття Болонського процесу, натомість проект ККС про них не згадує. У всіх проектах задекларована інтеграція у Європейський простір вищої освіти. Відмінністю проекту опозиції є визначення на рівні Закону кількості годин у одному кредиті - 36 годин (встановлена норма Болонського процесу - 25-30 годин на один кредит). За проектом опозиції навчальний рік становить 60 кредитів; проект групи передбачає, що навчальний рік міститиме мінімум 60 кредитів (а отже, можливим є встановлення більшого навантаження).

